

МІЖ СПЕЦІАЛЬНОЮ ОПЕРАЦІЄЮ І ЗЛОЧИНОМ: ХТО СТОІТЬ ЗА ЗАМАХОМ У МОНАКО ТА ВБИВСТВОМ АНАСТАСІЇ БЕРЕЗОВСЬКОЇ?

Позасудове насильство, можливі тіньові силові мережі та відповідальність Української держави

Віктор БЕДЬ
Редакція політико-правової аналітики
газети «Срібна Земля»

м. Ужгород
10 липня 2026 року

Найвищий ступінь державного свавілля й лицемірства настає тоді, коли злочин намагаються виправдати інтересами держави, протиправне позбавлення людини життя називають «ліквідацією», а виконавці або їхні захисники прикриваються наказами, службовими обов'язками, захистом

України та боротьбою зі зрадниками, цинічно ігноруючи верховенство права.

Саме тому справа про вибух у Монако, подальше повернення в Україну підозрюваної у причетності до нього Анастасії Березовської та її вбивство поблизу Києва вже не може розглядатися лише як чергова кримінальна історія чи випадковий збіг обставин.

Це справа про значно більше:

- про межу між державою і криміналом;
- про межу між спеціальною службою та неконтрольованою озброєною мережею;
- про межу між виконанням законного наказу й участю у тяжкому злочині.

Про те, чи справді Українська держава та її законні органи влади контролюють усіх людей, яким вона довірила зброю, надала спеціальні повноваження, розвідувальні можливості та доступ до державної таємниці.

І, зрештою, про те, чи не сформувалася всередині державного механізму тіньова система, здатна використовувати державні інституції, службові зв'язки й спеціальні можливості для приватних, політичних або кримінальних операцій.

ВІД ВИБУХУ В МОНАКО ДО ВБИВСТВА ПІД КИЄВОМ

29 червня 2026 року біля житлового будинку в Князівстві Монако стався вибух, унаслідок якого були поранені троє людей, серед них дитина. Одним із постраждалих був бізнесмен українського походження Вадим Єрмолаєв.

Правоохоронні органи Монако встановили особу, яку запідозрили у причетності до встановлення вибухового пристрою. Нею виявилася громадянка України Анастасія Березовська, яка проживала за кордоном. Її оголосили в міжнародний розшук за підозрою у замаху на вбивство, встановленні вибухового пристрою та участі у злочинній змові.

Водночас необхідно відразу наголосити: Анастасія Березовська не була засуджена судом, а тому її не можна називати доведеною виконавицею злочину.

1 липня Анастасія Березовська в'їхала в Україну. За повідомленням Державної прикордонної служби України, на момент перетину нею державного кордону інформація про міжнародний розшук ще не була внесена до відповідних баз даних.

Через кілька днів Анастасію Березовську знайшли вбитою поблизу Києва.

За підозрою у її вбивстві затримали двох чоловіків: чинного співробітника Головного управління розвідки Міністерства оборони України Владислава Реута та колишнього правоохоронця Віталія Жиковича, який, за заявою його адвоката, раніше також проходив службу у Службі безпеки України.

Суд узяв обох підозрюваних під варту без права внесення застави. Їм інкриміновано умисне вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб.

До набрання законної сили обвинувальним вироком суду вони вважаються невинуватими. Проте вже сам факт того, що у справі про вбивство ключової фігурантки міжнародного розслідування проходять чинний працівник військової розвідки та колишній представник правоохоронних і безпекових органів, створює надзвичайно серйозну проблему для Української держави.

За оприлюдненими матеріалами слідства, обидва підозрювані підтримували зв'язок з Анастасією Березовською та здійснювали перекази коштів на її банківські й криптовалютні рахунки. Через це перевіряється також їхня можлива причетність до підготовки, фінансування чи іншого забезпечення замаху в Монако.

Отже, перед нами можуть бути не два окремі злочини, а один багаторівневий ланцюг:

замовники — організатори — фінансування — можливий виконавець замаху — повернення в Україну — усунення, тобто вбивство, — приховування доказів і справжніх організаторів.

Чи підтвердиться саме така версія, має встановити слідство.

Але вже оприлюднені обставини дають достатні підстави ставити це питання відкрито — і на найвищому державному рівні.

ТРИ РІВНІ МОЖЛИВОЇ ЗЛОЧИННОЇ СИСТЕМИ

У цій справі проглядаються щонайменше три рівні ймовірної злочинної діяльності.

Перший рівень — замах на життя людей у Монако.

Другий рівень — убивство Анастасії Березовської після її повернення в Україну.

Третій, найважливіший і поки що найменш досліджений рівень — можливі замовники, організатори, координатори та покровителі обох злочинів.

На сьогодні відкритими залишаються такі питання:

- хто замовив замах у Монако;
- хто фінансував Анастасію Березовську;
- за виконання яких саме дій їй могли перераховувати кошти;
- хто знав про її повернення в Україну;
- хто мав інформацію про її переміщення;
- чому люди, пов'язані з українськими силовими структурами, зустрілися з нею майже відразу після її в'їзду в Україну;
- чи планувалося її затримати й передати правоохоронним органам;
- чи її хотіли допитати поза межами передбаченої законом процедури;
- чи її намагалися переховати;
- чи від самого початку було ухвалено рішення про її фізичне усунення;
- хто найбільше був зацікавлений у тому, щоб Анастасія Березовська ніколи не дала свідчень правоохоронним органам Монако, України та інших європейських держав?

Саме відповіді на ці питання визначають, чи йдеться про приватну кримінальну операцію окремих людей зі спеціальною підготовкою, чи про діяльність значно ширшої тіньової мережі.

«ЛІКВІДАЦІЯ ЗРАДНИЦІ» ЗАМІСТЬ ПРАВА І СУДУ

Особливу тривогу викликають заяви адвоката одного з підозрюваних.

Під час судового розгляду захисник Віталія Жиковича фактично висловив позицію, що смерть Анастасії Березовської була нібито не вбивством, а «ліквідацією зрадниці». Він також припустив, що співробітник ГУР міг діяти на виконання певних вказівок керівництва та спочатку розраховував на захист із боку високопосадовців.

Водночас необхідно чітко розуміти: на цей момент це лише версія і риторика сторони захисту.

Не оприлюднено жодного письмового наказу, прізвища посадовця, запису службової розмови, документа або іншого належного доказу, який би підтверджував санкціонування вбивства керівництвом ГУР, СБУ чи будь-якого іншого державного органу.

Більше того, у матеріалах справи наявні різні, подекуди взаємосуперечливі версії подій.

За однією з них, співробітник ГУР діяв із власної ініціативи, не інформуючи керівництво про свої контакти з Анастасією Березовською, фінансові перекази та інші дії.

За іншою версією, яку озвучує захист, він міг вважати, що виконує службове завдання або наказ.

Також підозрювані перекладають безпосередню відповідальність за здійснення пострілів один на одного.

Усе це має бути встановлено не адвокатськими заявами, публічними припущеннями чи інформаційними кампаніями, а належними доказами, досудовим розслідуванням і судом.

Проте навіть якби факт злочинного наказу був доведений, він не перетворив би вбивство на законну державну операцію.

Конституція України прямо встановлює, що кожна людина має невід'ємне право на життя, ніхто не може бути свавільно позбавлений життя, а обов'язком держави є захищати життя людини.

Натомість позасудове умисне позбавлення людини життя є тяжким злочином, якщо відсутні передбачені законом обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Не звільняє виконавця від відповідальності й посилення на наказ керівництва.

Кримінальний кодекс України прямо передбачає, що особа, яка виконала явно кримінально протиправний наказ або розпорядження, несе відповідальність за свої дії на загальних підставах. Водночас відмова від виконання явно злочинного наказу не тягне кримінальної відповідальності.

Тому словосполучення «виконував наказ» може пояснювати механізм учинення злочину, але не виправдовує його.

Більше того, якщо незаконний наказ справді існував, кримінальну відповідальність повинні нести як його виконавці, так і особи, які такий наказ віддали, передали, організували або забезпечили його виконання.

ТІНЬОВА ДЕРЖАВА ВСЕРЕДИНІ ДЕРЖАВИ?

Найнебезпечніше у цій справі — не тільки саме вбивство.

Найнебезпечнішим є можливе існування багаторівневої системи взаємного використання, прикриття та усунення людей.

На одному рівні — можливий виконавець замаху.

На другому — особи, які могли його організовувати, фінансувати або забезпечувати.

На третьому — ті, хто усуває виконавця, щоб він не дав свідчень.

На четвертому — ті, хто прикриває осіб, причетних до такого усунення.

І далі — можливі політичні, комерційні, кримінальні чи іноземні центри впливу, які можуть стояти за всім цим ланцюгом.

Якщо така система справді існує, перед нами не просто кримінальне угруповання.

Перед нами — тіньова держава всередині держави, а саме:

- система, яка користується державними можливостями та прикриттям, але не підкоряється Конституції та законам України;
- система, яка прикривається національною безпекою, але сама стає загрозою для національної безпеки;
- система, яка говорить про захист України, але руйнує Україну зсередини.

Саме тому ця справа не може бути зведена до відповідальності лише двох підозрюваних.

Навіть якщо їх буде засуджено, це ще не дасть відповіді на головне питання: хто стояв за ними і кому було вигідно, щоб Анастасія Березовська замовкла назавжди?

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ І СПЕЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ МАЮТЬ СЛУЖИТИ ДЕРЖАВІ, А НЕ СТОЯТИ НАД НЕЮ

Україна веде тяжку війну проти російського агресора.

У таких умовах правоохоронні органи, спеціальні служби, розвідка, контррозвідка та спеціальні операції є життєво необхідними для захисту й виживання держави.

Проте війна не скасовує Конституцію України та обов'язок держави і її посадових осіб діяти на підставі та в межах закону:

- війна не надає нікому права перетворювати державну службу на приватне силове підприємство;
- війна не дозволяє будь-кому самостійно визначати винних і виконувати щодо них смертні вироки без слідства та суду;
- війна не може бути універсальним виправданням для злочинів, корупції, політичних розправ, незаконного насильства та знищення свідків.

Навпаки, саме під час війни особливо важливо, щоб правоохоронні органи та спеціальні служби діяли у чітких межах закону, їхня діяльність перебувала під належним державним і демократичним контролем, а кожен офіцер усвідомлював особисту відповідальність за свої рішення та дії.

Адже:

- присяга складається Українському народові та Українській державі, а не окремому начальникові, політику, олігарху, кримінальному авторитету чи тіньовому замовникові;
- держава не може захищатися методами, які знищують її правову основу;
- інтереси держави ніколи не можуть полягати у руйнуванні верховенства права.

Бо держава, яка сама знищує верховенство права, зрештою знищує і себе.

ЗАМІСТЬ ВИСНОВКУ

Сьогодні ще зарано робити остаточні висновки про роль конкретних державних установ, їхніх керівників і посадових осіб у цій справі.

Але вже пізно вдавати, що нічого надзвичайного не сталося.

Перед нами справа, у якій замах за кордоном, фінансові перекази, міжнародний розшук, убивство ключової підозрюваної та участь людей із чинними й колишніми зв'язками з правоохоронними органами і спеціальними службами складаються в один тривожний ланцюг.

Українське суспільство має право знати, чи це була приватна кримінальна змова, самодіяльність окремих силовиків, діяльність тіньової мережі, операція іноземної спеціальної служби або злочин, санкціонований кимось з українських посадовців.

Відповідь на це питання потрібна не лише родинам потерпілих, слідству Монако чи міжнародним партнерам. Вона потрібна самій Україні.

Бо правоохоронний орган чи спеціальна служба, які діють поза межами верховенства права та належного державного контролю, перестають захищати державу, починають руйнувати її зсередини та становлять загрозу правам і законним інтересам громадян.

Бо озброєні люди, які самі у позасудовому порядку визначають, хто є «зрадником» і кого можна позбавити життя, стають загрозою не тільки для окремої людини, а й для всього суспільства та держави.

Бо позасудова «ліквідація», ким би і якими мотивами вона не виправдовувалася та якими державними інтересами не прикривалася, є прямою дорогою до силового свавілля, державного терору й тоталітаризму.

А держава, яка дозволяє своїм правоохоронним органам, таємним структурам або окремим їхнім представникам ставити себе над

Конституцією, законом і судом, рано чи пізно перетворюється на систему, що пожирає спочатку власних виконавців, потім власні інституції, а зрештою — саму себе.

Джерельна база: Під час підготовки статті використано відкриті повідомлення українських та іноземних правоохоронних і судових органів, матеріали судових засідань, норми чинного законодавства України, а також публікації провідних українських і міжнародних засобів масової інформації, оприлюднені станом на 10 липня 2026 року.